

آگاهی و نگرش دانشجویان آموزش عالی علمی - کاربردی جهاد دانشگاهی تهران نسبت به اکستازی

نویسندگان:

گیتی خوشه مهری^{۱*}، گیتی ابراهیم طاهری^۱، هادی طهرانی^۱، سعید فطین^۱
۱- بخش آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

فصلنامه دانشگاه علوم پزشکی جهرم، دوره هشتم، شماره سه، پائیز ۸۹

چکیده:

مقدمه: یکی از انواع سوء مصرف ها، مربوط به مواد محرک به خصوص ترکیبات شبه آمفتامین و قرص های شادی بخش است. با توجه به آمار روز افزون مصرف این ماده در کشور مطالعه حاضر با هدف تعیین میزان آگاهی (دیداری و شنیداری) و نگرش دانشجویان مرکز عالی علمی - کاربردی جهاد دانشگاهی شهر تهران نسبت به اکستازی انجام شد
روش کار: پژوهش حاضر از نوع مقطعی روی تعداد ۲۴۷ نفر از دانشجویان دانشگاه جامع علمی کاربردی شهر تهران که به روش تصادفی انتخاب و مورد بررسی قرار گرفتند بود. اطلاعات از طریق پرسشنامه ای شامل ۳۰ سوال گردآوری و با استفاده از آزمون کای دو و با سطح معنی داری کمتر از ۰/۰۵ تحلیل شدند.
یافته ها: نتایج بدست آمده نشان داد که اکثر دانشجویان ۸۵/۶ درصد (۱۶۰ نفر) فاقد آگاهی دیداری بودند. میزان آگاهی شنیداری در بین دانشجویان ۸۸/۵ درصد (۲۰۷ نفر) و میزان نگرش نسبت به اکستازی ۷۳/۷ درصد (۱۸۲ نفر) بود. بین میزان آگاهی دیداری و شنیداری در خصوص مصرف اکستازی با وضعیت حضور والدین، سطح تحصیلات پدر و مادر، بعد خانوار و رتبه تولد ارتباط معنی داری وجود نداشت، اما بین آگاهی شنیداری با وضعیت تاهل و وضعیت اعتقادی ارتباط معنی دار بود ($P < 0.05$).
بحث و نتیجه گیری: بر اساس نتایج این مطالعه و با توجه به آسیب پذیر بودن قشر جوان به ویژه دانشجویان باید در جهت آگاه کردن آن ها نسبت به خطرات مصرف قرص های اکستازی برنامه های آموزشی مد نظر قرار داده شود.

واژگان کلیدی: آگاهی، نگرش، اکستازی، اعتیاد

مقدمه:

مصرف آن ممنوع شد [۳]. این قرص در بین مصرف کنندگان با نام های مختلفی مثل قرص اکس، قرص عشق، قرص نشئه، بمب شادی، داروی هم آغوشی، سوپرن، مرسدس، استارجت، وغیره شناخته می شود [۴]. طبق آمار بدست آمده در سال های اخیر مصرف قرص های اکستازی در تمام گروه های سنی به خصوص جوانان افزایش یافته است [۵]. در مطالعات انجام شده در کشور های مختلف ۴۶ درصد جوانان ۱۶ ساله حداقل یک بار این قرص را استفاده کرده اند [۶]. مصرف این دارو همانند بقیه داروهای محرک و توهم زا باعث بروز عوارض جانبی بسیاری در عملکرد های جسمی (حتی به هنگام مصرف کم) از جمله بی قراری، عدم توانایی صحیح در صحبت کردن، خشکی دهان و

یکی از معضلات اساسی که به خصوص در چند سال اخیر به صورت جدی در جامعه بروز نموده است موضوع وابستگی و مصرف مواد محرک، الکل و سوء استفاده از داروهای روان گردان در بین جوانان و نوجوانان است [۱]. گرچه بسیاری از محققین بر این باورند که قرص های اکس روان گردان نیست و وابستگی جسمانی به وجود نمی آورد، اما همگی متفق القول اند که این قرص اعتیاد آور بوده و موجب بروز نوعی اعتیاد و وابستگی روحی و روانی در مصرف کننده می شوند [۲]. قرص های اکس برای اولین بار در سال ۱۹۱۴ در آلمان به عنوان کم کننده اشتها و درمان اختلالات روانی و عاطفی مورد استفاده قرار گرفت و به علت اثرات سوء آن، از چرخه مصرف خارج و در سال ۱۹۱۵

گلو، تعریق زیاد و غیر عادی، افزایش ضربان قلب، افزایش فشار خون، سردرد، تهوع و استفراغ، افزایش دمای بدن، میدریاز، عدم کنترل ادرار، توهیم، افسردگی، اضطراب، و در نهایت تشنج و به احتمال زیاد مرگ ناگهانی می شود [۷].

به گزارش اینترپل از سال ۱۹۹۸ به بعد کشفیات اکستازی سیر صعودی داشته و مسیر ترانزیت این مواد از غرب به شرق و از محور ایران است. به اعتقاد کارشناسان، جوان بودن جمعیت ایران، رشد شهرنشینی و سهل بودن دسترسی و مصرف مواد مخدر صناعی از عوامل مهم شیوع مصرف بالای این ماده در کشور می باشد [۸]. به طوری که متأسفانه بیش از پنج سال است که مصرف این قرص ها در کشور به اوج خود رسیده است و در بسیاری از مهمانی ها نیز مصرف می شود. بر اساس آمارهای موجود بیش از ۴۰ هزار نفر در ایران این دارو را تجربه کرده اند، که بخش عمده مصرف کنندگان داروی مذکور را دانش آموزان و نوجوانان پسر تشکیل می دهند [۹]. آن چه مسلم است جامعه ایران جامعه جوانی است و جوانان همیشه به دنبال تجربه های نو هستند، بخش زیادی از این جوانان در مقاطع مختلف دانشگاهی مشغول به تحصیل هستند و از مواجهه با جنین خطرانی در امان نیستند. با توجه به ساختار جمعیت فعلی کشور و فراهم بودن زمینه های مختلف برای گرایش جوانان و نوجوانان به مصرف این مواد، باید راه کارهای مناسبی جهت مصون سازی آنان پیدا کرد. بهترین و موفق ترین روش، بالا بردن سطح آگاهی کل جامعه از طریق ارائه آموزش های فردی و همگانی است. لذا این مطالعه با هدف سنجش آگاهی و نگرش درمورد اکستازی در بین قشر دانشگاهی انجام گرفته است.

روش کار:

در این مطالعه مقطعی، روش نمونه گیری به صورت تصادفی ساده و روش جمع آوری داده ها مصاحبه و ابزار آن پرسش نامه بوده است. برای تهیه پرسش نامه پس از بررسی متون و مطالعات صورت گرفته، از نمونه سؤال های مندرج در پرسش نامه های پژوهش های قبلی استفاده و پرسش نامه جدیدی با ۳۰ سؤال طراحی شد. پرسش نامه مذکور از سه قسمت شامل اطلاعات دموگرافیک (هشت سؤال)، اطلاعات مربوط به آگاهی های فردی (۱۴ سؤال) تشکیل شد. هر پاسخ صحیح در قسمت آگاهی فردی دارای یک امتیاز بوده و بدین ترتیب کل امتیاز مربوط به آگاهی ۱۴ امتیاز در نظر گرفته شد. در این قسمت، امتیاز بیش تر از هفت نشان دهنده آگاهی مطلوب و کم تر از هفت نشان دهنده آگاهی ضعیف بود. قسمت سوم پرسش نامه با هشت سؤال در خصوص سنجش نگرش با یک امتیاز برای هر پاسخ صحیح بود. در این قسمت، امتیاز بیش تر از چهار نشان دهنده نگرش مطلوب و

کم تر از آن نشان دهنده نگرش نامطلوب بود. برای تعیین اعتبار پرسش نامه از روش اعتبار محتوا استفاده شد. بدین ترتیب که پرسش نامه مذکور در اختیار چند تن از اعضای هیئت علمی دانشکده بهداشت قرار گرفت و بر اساس نظرات آنان تغییرات لازم اعمال شد. به منظور تعیین پایایی ابزار بکار گرفته شده از روش آزمون مجدد استفاده شد. برای این کار، پرسشنامه تنظیم شده در دو مرحله با فاصله زمانی ۱۴ روز برای تکمیل در اختیار ۱۵ نفر از دانشجویان که از واحد های مورد پژوهش حذف شده بودند قرار گرفت و همبستگی حاصل از دو مرحله آزمون بیش از ۹۰ درصد بدست آمد.

در خصوص ملاحظات اخلاقی، قبل از توزیع پرسش نامه از ریاست مرکز مجوز لازم دریافت شد و به پاسخگویان اعلام شد که اجباری در پاسخ دهی نیست و محرمانه بودن داده ها و اطلاعات دریافت شده نیز تضمین شد. به منظور تحلیل داده ها و سنجش روابط بین متغیر های مورد بررسی از آزمون های آماری کای دو و آزمون تی به کمک نرم افزار SPSS استفاده شد.

یافته ها:

بر اساس نتایج بدست آمده، ۱۵/۴ درصد نمونه ها کم تر از ۲۰ سال، ۵۳/۴ درصد بین ۲۱-۳۰ سال، ۱۹/۴ درصد بین ۳۱-۴۰ سال و ۱۱/۷ درصد بالاتر از ۴۰ سال سن داشتند. از تعداد ۲۴۷ نفر دانشجو شرکت کننده در این تحقیق ۱۶۸ نفر (۶۸ درصد) زن و ۷۹ نفر (۳۲ درصد) زن بودند. از نظر وضعیت تاهل ۵۲/۲ درصد مجرد، ۴۶/۶ درصد متاهل و ۱/۸ درصد بیوه بودند. از نظر رشته تحصیلی ۱۴/۸ درصد مدیریت بازرگانی، ۲۲/۲ درصد امور اداری، ۴۲ درصد روابط عمومی، ۲۱/۶ درصد حسابداری بودند. بر اساس یافته های این پژوهش ۳۷/۷ درصد سن اعتیاد به قرص های روان گردان را بین ۱۵-۲۰ سال، ۵۳/۶ درصد بین ۲۰-۲۵ سال، ۷/۵ درصد بین ۲۵-۳۰ سال و ۱/۲ درصد بالاتر از ۳۰ سال می دانستند. همچنین نتایج نشان داد که ۵۱/۵ درصد از دانشجویان در مورد قرص های اکس آموزش دریافت کرده و بقیه آموزشی در این زمینه ندیده بودند. در بررسی نگرش واحد های مورد پژوهش نسبت به قرص های اکستازی ۷۳/۷ درصد نگرش مطلوب و ۲۶/۳ درصد نگرش نامطلوب نسبت به قرص های روان گردان داشتند.

بر اساس نتایج بدست آمده، ۱۴/۴ درصد از دانشجویان آگاهی دیداری مطلوب، ۸۵/۶ آگاهی دیداری نامطلوب، ۸۵/۵ درصد آگاهی شنیداری مطلوب و ۱۱/۵ درصد آگاهی شنیداری نامطلوب داشتند.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بیش ترین منبع برای کسب اطلاعات درباره قرص های روان گردان رادیو و تلویزیون بوده

است (۸۶/۶ درصد) و روزنامه (۶۳ درصد) و دوستان (۳۶ درصد) در رده بعدی قرار داشتند. در این مطالعه رابطه ای بین آگاهی دیداری و شنیداری با جنس به دست نیامد، اما به طور جالبی مشاهده شد که زنان از آگاهی دیداری و شنیداری مناسب تری برخوردار هستند. همچنین رابطه بین نگرش در مورد قرص های اکستازی و جنس معنی دار بود (P</math>۰/۰۱) که نشان دهنده نگرش مناسب تر زنان نسبت به مردان بود. به علاوه رابطه بین آگاهی دیداری و شنیداری و نگرش با گروه سنی نیز معنی دار نبود. ولی با این وجود گروه سنی ۲۱-۳۰ سال از آگاهی دیداری، شنیداری و نگرش مناسب تری برخوردار بودند. بین وضعیت اعتقادی با آگاهی دیداری و نگرش در بین دانشجویان رابطه معنی داری وجود نداشت. اما رابطه بین آگاهی شنیداری با وضعیت اعتقادی معنی دار بود

(P</math>۰/۰۱). بدین ترتیب که دانشجویان با وضعیت اعتقادی (براساس انجام تکالیف واجب دینی مانند نماز) مناسب از آگاهی شنیداری بهتری نیز برخوردار بودند. همچنین رابطه بین آگاهی شنیداری با وضعیت تاهل معنی دار بود (P</math>۰/۰۵) (جدول ۱). در این خصوص افراد مجرد از آگاهی شنیداری بهتری برخوردار بودند. رابطه بین وضعیت تاهل با نگرش و آگاهی دیداری معنی دار نبود.

همچنین نتایج پژوهش نشان داد که بین نگرش در مورد قرص های اکستازی و میزان تحصیلات پدر و مادر، شغل پدر و مادر، رتبه تولد و تامین هزینه های دانشجویی رابطه معنی داری وجود ندارد. اما رابطه بین نگرش در مورد قرص های اکستازی و شکاف درآمدی (منظور فاصله درآمد خانواده با حداقل درآمد استاندارد از سوی اداره کار) معنی دار بود (جدول ۲).

جدول ۱: ارتباط بین وضعیت تاهل با آگاهی شنیداری در خصوص قرص های اکستازی در دانشجویان علمی- کاربردی جهاد دانشگاهی تهران

وضعیت تاهل	وضعیت آگاهی		جمع تعداد (درصد)
	دارای آگاهی مناسب تعداد (درصد)	فاقد آگاهی مناسب تعداد (درصد)	
متاهل	۹۶ (۸۹/۷)	۱۱ (۱۰/۳)	۱۰۷ (۱۰۰)
مجرد	۱۱۰ (۸۸/۷)	۱۴ (۱۱/۳)	۱۲۴ (۱۰۰)
بیوه	۱ (۳۳/۳)	۲ (۶۷/۷)	۳ (۱۰۰)
جمع	۲۰۷ (۸۸/۵)	۲۷ (۱۱/۵)	۲۳۴ (۱۰۰)

$$\chi^2 = ۹/۱۰۶ \quad df=۲ \quad P= /۰۱۳$$

جدول ۲: ارتباط بین شکاف درآمدی و نگرش در مورد اکستازی در دانشجویان علمی- کاربردی جهاد دانشگاهی تهران

شکاف درآمدی	وضعیت نگرش		جمع تعداد (درصد)
	نگرش مناسب تعداد (درصد)	نگرش نامناسب تعداد (درصد)	
زیاد	۵۲ (۶۵/۸)	۲۷ (۳۴/۲)	۷۹ (۱۰۰)
نسبتاً زیاد	۴۳ (۷۸/۲)	۱۲ (۲۱/۸)	۵۵ (۱۰۰)
متعادل	۶۶ (۷۸/۶)	۱۸ (۲۱/۴)	۸۴ (۱۰۰)
کم	۱۶ (۸۸/۹)	۲ (۱۱/۱)	۱۸ (۱۰۰)
خیلی کم	۵ (۴۵/۵)	۶ (۵۴/۵)	۱۱ (۱۰۰)
جمع	۱۸۲ (۷۳/۷)	۶۵ (۲۶/۳)	۲۴۷ (۱۰۰)

$$\chi^2 = ۱۰/۷۹۳ \quad df=۴ \quad p = /۲۹۰$$

بحث و نتیجه گیری:
پژوهش حاضر به منظور بررسی میزان آگاهی دیداری و شنیداری و نگرش دانشجویان مرکز علمی و کاربردی جهاد دانشگاهی تهران در مورد قرص های اکستازی صورت گرفت. نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که میزان آگاهی دیداری دانشجویان بسیار پایین می باشد. این موضوع بیانگر این است که دانشجویان در این زمینه آسیب پذیر بوده و باید مورد توجه بیشتر قرار گیرند. در تحقیقی که در دانشگاه لندن انجام شد میزان آگاهی دانشجویان از اثرات قرص های اکستازی در سطح بالایی بود و به نحو معنی داری این آگاهی در بین مصرف کنندگان قرص ها

بسیار پایین می باشد. این موضوع بیانگر این است که دانشجویان در این زمینه آسیب پذیر بوده و باید مورد توجه بیشتر قرار گیرند. در تحقیقی که در دانشگاه لندن انجام شد میزان آگاهی دانشجویان از اثرات قرص های اکستازی در سطح بالایی بود و به نحو معنی داری این آگاهی در بین مصرف کنندگان قرص ها

پیشگیری از این مواد ضروری است. البته در مطالعه دیگری که توسط حسینیان مقدم و همکاران در سال ۱۳۸۳ در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی بر روی کارورزان انجام شد، نشان داد ۴۰ درصد افراد شرکت کننده در تحقیق، اطلاعات خود را از طریق دوستان و آشنایان بدست آورده که در مقایسه با سایر منابع تفاوت آماری معنی داری داشت. در مطالعه فوق همچنین نشان داده شده که میزان آگاهی کارورزان در برخورد با عوامل محرک و روان گردان کافی نبوده است [۱۴]. بر اساس مطالعه حاضر و با توجه به آسیب پذیر بودن قشر جوان به ویژه دانشجویان نسبت به مصرف این قرص ها باید در راستای بارور نمودن ذهن آنان نسبت به این قرص ها برنامه های آموزشی مد نظر قرار گیرد. در این زمینه، رسانه های جمعی به ویژه صدا و سیما مهم ترین وسیله برای آموزش تلقی می شود. در ضمن پیشنهاد می شود علاوه بر انجام تحقیقات وسیع در سطح جامعه، آموزش های فردی و گروهی با کمک وسایل ارتباط جمعی و همچنین معرفی پایگاه های اینترنتی فارسی و غیر فارسی در جهت ارتقای سطح آگاهی افراد آسیب پذیر نیز انجام گیرد و خانواده ها، مسئولین و دیگر گروه ها از خطرات تهدید کننده آگاه شوند.

تقدیر و تشکر:

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می دانند که از ریاست محترم مرکز عالی آموزش علمی - کاربردی جهاد دانشگاهی و دیگر عزیزانی که در جمع آوری اطلاعات پژوهشگران را یاری نموده اند مراتب تشکر و قدردانی خود را اظهار دارند.

بیشتر بود و ۹۰ درصد نمونه ها علاقه به کسب اطلاعات بیش تری در مورد این مواد داشتند و ۸۰ درصد اکستازی را به عنوان یک داروی مضر معرفی کردند [۱۰]. همچنین بر اساس آمارهای انستیتو ملی سوء مصرف مواد، کاهش مصرف قرص های اکس در دانشجویان از ۹ درصد در سال ۲۰۰۱ به ۷ درصد در سال ۲۰۰۲ و ۴ درصد در سال ۲۰۰۳ رسیده است که بیشترین دلیل این کاهش را به افزایش آگاهی افراد نسبت می دهند [۱۱]. پژوهش حاضر نشان داد که میزان آگاهی دیداری و شنیداری در زنان بیش تر از مردان بوده و زنان نگرش مناسب تری نسبت به اکس داشتند. بر خلاف نتایج بدست آمده در تحقیق حاضر، در مطالعه ای که توسط مظهری و همکاران در سال ۱۳۸۳ در کرمان انجام شد، امتیاز کسب شده در نیمی از افراد مورد بررسی از نصف امتیاز کل کم تر و میانگین نمره در مردان بیش تر بود [۱۲]. در تحقیقی که در سال ۱۹۹۷ در غرب استرالیا بر روی افراد ۱۳-۴۸ ساله انجام شد و در آن سابقه مصرف دارو، رفتار پر خطر و عوارض مصرف قرص های اکس پرسیده شده بود، نشان داد که عدم آگاهی افراد مورد مطالعه در مورد قرص های اکس باعث افزایش ریسک گرایش آن ها به مصرف این دارو می شود [۱۳]. بر اساس یافته های پژوهش حاضر و با توجه به این که بیش ترین منبع کسب اطلاعات درباره قرص های روان گردان رادیو و تلویزیون بوده، این وسایل ارتباط جمعی می توانند نقش اساسی در آگاه سازی جوانان به ویژه افزایش آگاهی دیداری در مورد عوارض مصرف این دارو داشته باشند. با توجه به جدید بودن این مواد به نظر می رسد که توجه به افزایش آگاهی دیداری برای

References:

- Allahverdi Pour H, Heidarnia AR, Kazem Nejad A, et al. Assessment of substance abuse behaviors in adolescents: integration of self-control into extended parallel process model. *Sci J Yazd Univ* 2005; 13(1): 21-31.
- Nourani MR. The Survey of defects addiction of changer behavior materials and effective methods for deliberation addiction. *Addiction Res J* 2006; 28(6): 14.
- Elk C. Ecstasy (MDMA). *J Drug Educ* 1996; 26 (4): 349-56.
- Sheikhona M, Amini M. Adolescents, Ecstasy, attitude change: A preventive approach. *The first Convention of New Approach to Drug Abuse Prevention and Treatment*; Iran, Tehran; Feb 2004.
- Mortelmans LJ, Bogaerts PJ, Hellemans S, et al. Spontaneous pneumomediastinum and myocarditis following Ecstasy use: a case report. *Eur J Emerg Med* 2005; 12(1): 36-8.
- Fornai F, Gesi M, Lenzi P, et al. Effects of repeated low doses of MDMA on EEG activity and fluoro-jade B histochemistry. *Ann N Y Acad Sci* 2004; 10(25): 181-8.
- Compton WM, Thomas YF, Conway KP, et al. Developments in the epidemiology of drug use and drug abuse disorders. *AMJ Psychiatry* 2005; 162: 1494-1502.
- Ronald L. Cowan R L, Roberts D, et al. Drug Addiction: research *Frontiers and Treatment Advances. Ann NY Acad Sci* 2008; 11(39): 291-298.
- Goodarzi MA, Zar Naghash M, Zar Naghash M. The perceptions of substance abusers regarding their parental discipline. *Iran J Psychiat Clin Psychol* 2005; 39(10): 241-249.
- Norgard LS, Laursen MK, Lassen S. Knowledge, attitudes, behavior and polydrug use among ecstasy users- A London study. *J Social Administrative Pharmacy* 2001; 18(2): 51-58.
- Johnston LD, O Malley PM, Bachman JG. *Monitoring the future national survey result on drug abuse*. St. Louis: Mosby; 2004.
- Mazhari, SH. Zyaadyny H, Nakhai, N, et al. Knowledge General Physicians about ecstasy in Kerman-Iran. *Iran J Psychiat Clin Psychol* 2005; 42(11): 350-346.
- Lenton S, Boys A, Norcross N, Rave S. Drugs and experience: Drug use by a sample of people who attend yaves in Western Australia. *Addiction* 1997; 92(10): 1327-37.
- Hassanian Moghaddam H, Farnaghi F, Sarjami S, et al. The extent of awareness among medical students of Shaheed Beheshti University of Medical Sciences in the case of ecstasy. *J Legal Med Islamic Repub Iran* 2005; 39(11): 131-128.

A survey of the knowledge and attitude of students of Elmi-Karbordi higher education center at Tehran Jihad-e-Daneshgahi about ecstasy

Khoshemehry G¹, Ebrahim Taheri G¹, Tehrani H¹, Fatin S¹

1. Dept. of Health Education and Promotion, School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Journal of Jahrom University of Medical Sciences Vol. 8, No.3 Fall 2010

Abstract:

Introduction:

One of the types of drug abuse is the use of euphoriantssuch asamphetamines and amphetamine compounds. As the use of these compounds is on the increase, this study was an attempt to determine the level of knowledge (audio and visual) and attitude of students of Elmi-Karbordhigher education center at Tehran Jihad-e-Daneshgahi about ecstasy.

Material and Methods:

In this cross-sectional study, 247 students were randomly selected. Data were collected through a questionnaire containing 30 questions and analyzed by Chi-square test The significance level was considered to be less than 0.05.

Results:

The results showed that the majority of students (85.6%) had little visual knowledge. Audio knowledge among the students was 88.5% and their attitude about ecstasy was73.7% percent. There was no relationship between the students' visual and aural knowledge about the use of ecstasy with parents' present status, parents' education, family size and birth rank, but there was a significant relationship between audio knowledge and marital status and belief status ($P < 0.05$).

Conclusion:

According to the results of this study, the youth, especially young students, are vulnerable to the use of these pills. So, training programs are required for the young people to prevent the use of these pills.

Keywords: Knowledge, Attitude, Ecstasy, Addiction